

Sygn. akt X Ga 377/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział X Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Leszek Guza

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2015 roku w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. w G.

przeciwko A. B.

o zapłatę

w postępowaniu uproszczonym

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 lipca 2015 r.,

sygn. akt VII GC 217/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 300 (trzysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Leszek Guza

Sygn. akt X Ga 377/15

UZASADNIENIE

Apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 14 lipca 2015 r. wydanego w postępowaniu uproszczonym uznano za nieuzasadnioną.

Zgodnie z art. 505¹⁰ § 1 i 2 k.p.c. apelację wniesioną od wyroku wydanego w postępowaniu uproszczonym rozpoznano na posiedzeniu niejawnym w składzie jednoosobowym.

Zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli Sąd II instancji nie prowadzi postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

W apelacji podniesiono zarzuty naruszenia prawa materialnego a to art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 353¹ k.c., art. 483 § 1 k.c. i prawa procesowego a to art. 233 par 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył :

Apelacja była nieuzasadniona.

Słusznie bowiem wskazał Sąd Rejonowy na nieważność zastrzeżenia kary umownej na wypadek niewykonania zobowiązania pieniężnego. Wbrew twierdzeniom apelacji, słusznie też wskazał na to, że w istocie z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem takiego właśnie zobowiązania wiązała się dochodzona w niniejszej sprawie kara umowna.

W tym miejscu przypomnieć jedynie należy, że kategoryczne brzmienie art. 483 § 1 k.c. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że kara umowna może być zastrzeżona wyłącznie na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Norma ta ma charakter *iuris cogentis*, co oznacza, że zastrzeżenie kary umownej w stosunku do zobowiązania pieniężnego jest niedopuszczalne, choćby strony w umowie postanowiły inaczej

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz w doktrynie nie budzi wątpliwości, że zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia przez jedną ze stron jest co do zasady dopuszczalne (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r. (III CZP 39/12, OSNC 2013/2/17), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r. (V CSK 260/11, G.Prawna 2012/101/1), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2008 r. (IV CSK 202/08, LEX nr 466003), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2006 r. (IV CSK 154/06, OSNC 2007/7-8/117), wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2013 r. (I ACa 38/13, LEX nr 1335612), wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11 kwietnia 2013 r. (I ACa 75/13, LEX nr 1314854), A. Rzetecka-Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, LEX/el., 2011).

Nie budzi też wątpliwości, że odstąpienie od umowy lub jej wypowiedzenie może być skutkiem niewykonania lub nienależytego wykonania zarówno zobowiązania o charakterze pieniężnym, jak i niepieniężnym. (Wyrok SA w Warszawie z dnia 6 marca 2014 r., I ACa 1112/13, LEX nr 1466975).

Jednak, wbrew temu co próbuje wykazywać pozwana, samo odstąpienie od umowy nie jest ani nienależytym wykonaniem zobowiązania, ani niewykonaniem zobowiązania, lecz wykonaniem przez jedną ze stron stosunku obligacyjnego uprawniającemu do kształtowania, realizowanego na podstawie postanowienia zawartego w umowie wzajemnej (art. 395 § 1 i art. 492 k.c.), albo wynikającego z przepisów ustawy (ogólnych - art. 491 i 493 k.c. oraz szczególnych, np. art. 560 § 1, art. 635, 636 § 1 i art. 640 k.c.) (wyrok SN 2014-05-28, I CSK 345/13 I CSK 345/13, LEX nr 1532768).

Dlatego przy ocenie, czy zastrzeżenie kary umownej nie sprzeciwia się wymogowi stawianemu przez art. 483 § 1 k.c. co do niepieniężnego charakteru zobowiązania, z którego niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem związana jest kara umowna, nie można abstrahować od tego, jaka była przyczyna odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia.

W wypadku, gdy odstąpienie to spowodowane było wyłącznie niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem świadczenia pieniężnego przez kontrahenta, należy uznać, że kara umowna zastrzeżona na wypadek odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia z tej przyczyny, w istocie stanowi pośrednio sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie świadczenia pieniężnego. W takiej sytuacji żądanie zapłaty kary umownej nie jest uzasadnione, a samo postanowienie przewidujące takie uprawnienie jest sprzeczne z dyspozycją bezwzględnie obowiązującego art. 483 § 1 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 kwietnia 2011 r., I ACa 1135/10, Apel.-W-wa 2011/4/31; Wyrok SA w Warszawie z dnia 6 marca 2014 r., I ACa 1112/13, LEX nr 1466975).

Kara umowna - jak wynika z treści art. 483 § 1 k.c. - może zostać zastrzeżona wyłącznie w odniesieniu do zobowiązania niepieniężnego. Przepis ten zawęża zakres stosowania kary umownej i ma charakter *iuris cogentis*. Granice dopuszczalnego kształtowania konstrukcji kary umownej wyznaczają także kryteria wskazane w art. 358¹ oraz art. 58 § 1 i 2 k.c. Co do zasady, w ramach swobody umów, nie jest wyłączone zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy lub wypowiedzenia umowy bez zachowania terminu przez stronę, która zgodnie z jej treścią zobowiązana była do świadczenia niepieniężnego. Skoro jednak do przedmiotowo istotnych elementów zastrzeżenia kary umownej zalicza się określenie zobowiązania (albo pojedynczego obowiązku), którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie rodzi obowiązek zapłaty kary, to istotne znaczenie ma przyczyna odstąpienia od umowy

lub jej wypowiedzenia. Jeśli przyczyną odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia bez zachowania terminu wypowiedzenia było wyłącznie niewykonanie zobowiązania pieniężnego, to wówczas zastrzeżenie kary umownej jest sprzeczne z art. 483 § 1 k.c. i jako takie w tym zakresie nieważne z mocy art. 58 § 1 i 3 k.c. (wyrok SA w Poznaniu, 2013-12-11, I ACa 1029/13, LEX nr 1419083).

W sytuacji więc gdy w niniejszej sprawie odstąpienie od umowy spowodowane było niespełnieniem świadczenia pieniężnego to zastrzeżenie kary umownej jako zastrzeżenie jej na wypadek niewykonania zobowiązania pieniężnego jest nieważne.

Dlatego powództwo podlegało oddaleniu.

Biorąc powyższe pod uwagę, apelację na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono.

O kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji orzekł Sąd odwoławczy zgodnie z art. 98 k.p.c. Na koszty zasądzone na rzecz strony pozwanej jako wygrywającej sprawę w instancji złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 300 zł.

SSO Leszek Guza